

Pracovní list Svatopluk Čech: Pravý výlet pana Broučka do Měsíce

[In Jan Čep: Povídky, Praha–Brno, Host 2016, s. 13–17.]

Okruhy analýzy (dle struktury ústní zkoušky státní maturity z češtiny)

Etherea poroučela se hostům sonetem:

„Již prchám jako vánkem vůně květná,
leč vrátím se, jak motýl na liánu
když bleskne duhou v reje paviánů,
jak živý démant ve všech barvách vzlétna.

Pak zarokotá ebenová flétna
jak rajský drozd mým dechem tymiánu,
mým štětcem vzplane tanec indiánů
neb menád ples neb kouřící se Etna.

A kouzlem hlasu, které slavík dal mi,
z mých retů trylek vypučí jak iris,
chci zakřepčit vám lehkou nožkou almy.

I tragédky si připnu zlatý kyrys,
z mé řezby vyjde Juno s tělem palmy
a pod mým dlátem Isis a Osiris!“

Po tomto slibu odechvěla se z komnaty na svých
motýlích křídlech.

Lunobor obrátil se s pýchou k panu Broučkovi:
„Nuže, co říkáš mému drahokamu? Není-li
vybroušen do nejjemnějších hran v čaroskvoucí
zázrak vzdělanosti? Kvůli tobě snížila se
k obrazům z luhů zemských, které zná lépe nežli
veškerí naši zemězpytci dohromady – což kdyby
své sonety byla protkala kouzelnými orchideami
hájů měsíčních! A za chvíli vrátí se s harfou
a flétnou, s paletou a dlátem, s řezbářským
nožíkem a dramatickou maskou – pak teprve
užasneš nad její všestrannou dokonalostí a na
perutích všech uměn vzlétneš do závratných výsostí
krásky. Já pak přinesu k dovršení toho duševního
hodokvasu druhou kapitolu své estetiky!“

Také velebný kmet opustil po těch slovech
komnatu a Brouček zalomil rukama nad hlavou:

„Již vidím, že se tady nedostanu ani ke lžičce
úkropu. Ten starý vlasáč udělal si z nás prostě
blázny. A teď mám ještě poslouchat druhou
kapitolu a drnkání na harfu – ó, bože, kéž bych
byl tisíc mil odtud!“

Vtom padl jeho zrak na měsíčního poetu a strnul
novým leknutím.

Měsíčník svíjel se na podlaze jako ve smrtelných
křečích, rval si vlasy, drápal si prsa a tloukl jako
šílenec hlavou do stěny.

„Propánakrále, co tropíte, pane Blankytný?“
zvolal uděšený pan domácí. „Co se vám stalo?“
„Ty ptáš se ještě, vrahu mojich blahých dnů –
jenžs urval hadím drápem královnu mých snů?! –
Ó, skonči dravá muka, milosrden buď – a skvoucí
čepel dýky ponoř v moji hrud!“ úpěl měsíčník.
„Cože? Toť již vrchol potrhlosti! Chápu-li váš
měsíční žvást, myslíte dokonce, že jsem vám
odloudil vaši Ethereu! To mi ůvěru ani ve snu
nenapadlo a povím vám upřímně, že takové
zefýrové půvaby nejsou podle mého gusta.
A pochybuju také velmi, že bych já mohl
uspokojiti její měsíční vkus. Co vám vnuklo tu
šílenou myšlenku? Snad ty její spletené básničky,
v nichž mne tuším i pojmenovala dromedárem?!
Snad nemyslíte, že by se zamilovala do člověka,
které teprve sotva jednou uviděla?!“
„Ó, krátký pohled stačí, jeden plachý mžik – by
navěky šíp lásky v bezdno prsou vnik – cha,
chá! Bouř šílenství mne smýká, svátý list – Pryč,
odsud, pryč z těch děsných černé zrady míst!“
„Odtud pryč? I s největší radostí! Třeba na kraj
světa z té filozofské peleše, z níž beztoho nekouká
ani plesnivý suchar!“

I.

→ **zasazení výňatku do kontextu díla**

→ **časoprostor**

II.

→ **vypravěč**

→ **postava**

→ **vyprávěcí způsoby**

→ **typy promluv**

III.

→ **jazykové prostředky a jejich funkce
ve výňatku**

IV.

→ **kontext autorovy tvorby**